

роботи. Результати відображаємо у таблиці 1.

Табл. 1.

Результати експериментального дослідження

Етап дослідження	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень
Констатувальний етап	9%	36%	55%
Контрольний етап	45,5%	45,5%	9%

Як бачимо, після введення розробленої системи роботи з використання інтернет-ресурсів у процесі вивчення математики в учнів прослідковується позитивна динаміка у результатах рівня пізнавального інтересу до вивчення дисципліни.

Висновки. Отже, використання інтренет-ресурсів у процесі вивчення молодшими школярами математики є ефективним, адже реалізує пізнавальні потреби сучасного покоління дітей, привертає їхню увагу, зацікавлює. Педагог повинен задати доцільний напрям використання інноваційних цифрових технологій, що дозволить удосконалити, інтенсифікувати освітній процес, підвищити пізнавальний інтерес учнів до математики, їхню пізнавальну активність та самостійність.

Література:

1. Дем'яненко В. М., Лаврентьєва Г. П., Шишкіна М. П. Методичні рекомендації щодо добору і застосування електронних засобів та ресурсів навчального призначення. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. Київ : НАПН, 2013. Випуск № 1. С. 44-48.
2. Майбородюк Н. Роль мотивації в осмисленні навчальної діяльності учнів початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи* : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2010. Випуск 35. С. 157-163.
3. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2008. 432 с.
4. Психологія: підручник / за ред. Ю. Л. Трофімова. Київ : Либідь, 2001. 560 с.
5. Романенко Л. В., Венцеславська А. О., Романенко К. А. Дидактичні можливості інтернет-сервісу geoboard на уроках математики в початковій школі *Молодий вчений* : науковий журнал. Херсон : Гельветика, 2020. Випуск 11(87). С. 398-402.
6. Руденко Н., Кравчук А., Широков Д. Моделювання уроку математики в початковій школі з використанням карт знань. *Молодий вчений* : науковий журнал. Херсон : Гельветика, 2021. Випуск 6(94). С. 179-183.
7. Скворцова С., Онопрієнко О., Бріцкан Т. Особливості навчання математики в початковій школі дітей цифрового покоління. *Проблеми сучасного підручника* : збірник наукових праць. Київ : Педагогічна думка, 2020. Випуск 25. С. 160-181.
8. Філософський енциклопедичний словник / за ред. Шинкарук В. І. та ін. ; Національна академія наук України. Інститут філософії імені Г. С. Сковороди. Київ : Абрис, 2002. 744 с.
9. Формування умінь розв'язування задач на рух в учнів початкової школи за допомогою коміксів / Калашник О та ін. ; *Молодий вчений* : науковий журнал. Херсон : Гельветика, 2021. Випуск 10 (98). С. 291-295.

ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Павленко Ю. Г., Карапузова Н. Д.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
iuliia.pa77@gmail.com*

На сучасному етапі розвитку суспільства і освіти все більше уваги приділяється повноцінному і різнобічному розвитку дитини, створенню сприятливих умов для розвитку креативності, що є одним із найважливіших завдань початкової освіти.

Актуальність теми підкреслюється у психолого-педагогічних дослідженнях останніх десятиліть (Т. Говорун, Т. Дороніна, О. Ільїна, Т. Кікінежді, В. Кравець, Т. Майтак, Н. Павлущенко, О. Цокур та ін.), де доведено, що у розвитку творчих здібностей та креативності дітей молодшого шкільного віку, поряд із віковими та індивідуальними, значну роль відіграють особливості, які називають гендерними.

Поняття «креативність» у широкому сенсі означає інтелектуальні творчі здібності, уникнення стереотипних способів мислення. У вужчому значенні, креативність – дивергентне мислення, основу якого становить можливість пропонувати нові, оригінальні ідеї. Наукою описано критерії визначення креативності учнів початкових класів: легкість, швидкість, оригінальність та пропрацьованість у виконанні завдань (за Е. Торренсом).

Мета публікації – розглянути реалізацію гендерного підходу як педагогічної умови розвитку креативності молодших школярів у ЗЗСО на основі аналізу психолого-педагогічних джерел інформації та практичного педагогічного досвіду.

Трактування поняття «гендерний підхід» на сьогодні має розходження і тому потрібно точно формулювати мету застосування гендерного підходу до освітнього процесу. Вслід за Т. Дороніною, вважаємо, що метою гендерного підходу в освіті виступає створення умов для гендерної соціалізації школярів, що сприяють вихованню міжстатевих відносин, вільних від твердих стереотипів маскулінності та фемінінності у традиційному розумінні, що може стати запорукою виховання нової особистості з високими інтенціями відкритості та адаптивності в усіх сферах життя, необмеженими можливостями індивідуального життєвого вибору й самореалізації, особистості з андрогінним набором характеристик» [1, с. 25].

Поняття «стать» та «гендер» мають контекстний характер, проте дослідники визначили стать як категорію біологічного поділу людей на чоловіків і жінок, а гендер як сукупність соціальних та культурних норм, які суспільство наказує виконувати людині в залежності від її статі.

Ретроспективний аналіз наукових джерел дав змогу з'ясувати, що виховання дітей різної статі впродовж століть було стихійним, причому перевагу в здобутті освіти, зокрема професійної, надавали хлопцям. До ХХ ст. домінували погляди щодо призначення жінки – для продовження роду й чоловіка – як годувальника сім'ї, панував також чіткий традиційний розподіл сфер діяльності на жіночу (приватну) і чоловічу (публічну). Гендерний підхід у практику загальноосвітньої школи почав упроваджуватися лише у 50-60-х роках ХХ ст., коли на політичній арені почали обговорюватися проблеми законодавчого забезпечення рівності представників різних статей.

В сучасній Україні розгалужене законодавство з питань гендерної рівності, зокрема у сфері освіти. Йдеться про такі нормативні акти (більшість із них ухвалено після 2014 року): Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005), Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (2013), Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2018), Національна стратегія у сфері прав людини (2015), Стратегія сталого розвитку України до 2030 року (2017).

О. Стрельник підкреслює, що реформа середньої освіти (Нова українська школа), яка ґрунтується на компетентнісному підході, створила додаткові інституційні передумови для закріплення ідей гендерної рівності в освіті. Згідно з концепцією НУШ, одна з компетенцій, яку має бути сформовано в школі, – це соціальна й громадянська. Йдеться про всі форми поведінки, потрібні для ефективної й конструктивної участі в громадському житті, в сім'ї, на роботі, вміння працювати з іншими на результат, попереджати й вирішувати конфлікти, досягати компромісів, а також про повагу до закону, дотримання прав людини та підтримку соціокультурного розмаїття. Формування цих компетенцій і так само поваги до прав і свобод людини, нетерпимості

до приниження її честі й гідності, фізичного або психічного насильства, до дискримінації за будь-якими ознаками визначено як одну із засад державної політики у сфері освіти відповідно до Закону України «Про освіту» від 2017 року [4].

Проте, важливо зауважити, що навіть у XXI ст. важко стверджувати про успішність реалізації гендерного виховання в сучасній школі. Більшість дослідників стверджують про наявність в українському соціумі гендерних стереотипів, які обумовлені традиційною патріархальною структурою суспільства, і які все ще активно транслюються у загальноосвітніх навчальних закладах. Так, ідеться про існування певних образів чоловіка та жінки. Чоловік у суспільній свідомості наділений лідерськими якостями, високими інтелектуальними здібностями, харизмою, жінка ж сприймається як берегиня, домогосподарка.

В. Кравець Т. Говорун, О. Кікінежді підкреслюють, що гендерні стереотипи транслюються і поведінкою педагогів, наприклад: інструктуючи хлопців щодо виконання завдання, педагоги здебільшого наголошують на його складності, а дівчатам підказують спосіб його виконання; під час невербального спілкування зоровий контакт із представниками чоловічої статі педагоги підтримують частіше і довше, ніж із дівчатами; з дітьми різної статі педагоги розмовляють з різною інтонацією; учителі більш уважно ставляться до вчинків та реплік хлопчиків на уроці [2].

Гендерне виховання якраз і націлене на подолання зазначених проблем і забезпечення дітям обох статей можливостей реалізовувати свої здібності та інтереси, розвивати креативність не зважаючи на різні гендерні стандарти, які існують у суспільстві.

Н. Павлущенко до головних засобів впливу на формування егалітарної свідомості молодших школярів відносить: критичний аналіз та розбір конкретних ситуацій із життєвої практики дітей (ситуацій на уроках, у навчальному процесі, побаченого чи почутого дітьми під час перегляду телепередач чи прослуховування радіо, з подій у країні, суспільстві тощо); аналіз творів мистецтва (героїв казок, малюнків у підручниках, кіно і відеоматеріалів); перегляд кінофільмів (де має місце демонстрація паритетних стосунків статей); схеми егалітарної тематики (наприклад, еволюція людини на прикладах як жіночої статі, так і чоловічої); привчання до рівноправної взаємодії статей (багаторазове нагадування про передові позиції людей, що підтримують традиції рівноправної взаємодії статей) [3, с. 148].

На основі психолого-педагогічних досліджень та власних спостережень можна стверджувати, що хлопчики та дівчатка відрізняються в особливостях психічного розвитку та особистісних проявах поведінки, наприклад, у хлопчиків у період навчання в початковій школі, як правило, добре розвинені зорово-просторові здібності, для них більш прийнятний швидкий темп роботи і послаблення уваги в ході роботи. Відтак, метод проблемних ситуацій має бути основою у роботі з хлопчиками, їм доцільно пропонувати роботу з діаграмами, символами, графіками, застосовувати метод створення інтелект-карт.

Отже, стрімкий розвиток світу за різноманітними напрямками вже не може прогнозуватися шляхом простого засвоєння та накопичення знань, відтак, унеможлиблюється підготовка нових поколінь до життя і праці за визначеними фіксованими параметрами. Щоб учень у майбутньому був затребуваним у суспільстві, його необхідно не просто навчати, а розвивати творче мислення, креативність. І щоб цей процес проходив успішно, результативно, а учні відчувати психологічний комфорт, необхідно урахувати гендерні особливості вже у молодшому шкільному віці.

Література:

1. Дороніна Т. О. Проблема визначення поняття «гендерний підхід» у сучасній науці та освіті. Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія «Педагогіка, психологія і соціологія». Донецьк, 2009. № 3 (145). С. 22-26.

2. Кравець В.П., Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Гендерна соціалізація молодших школярів : навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2011. 192 с.

3. Павлущенко Н. М. Організаційно-педагогічні умови гендерного виховання учнів початкових класів. Актуальні проблеми початкової освіти: психолого-педагогічні та методичні аспекти. Суми : Видавничо-виробниче підприємство «Мрія». С. 135-152.

4. Стрельник О. Освіта як фабрика смислів: від статево-рольового підходу до гендерно-чутливих змін. Гендер в деталях. 2019. URL : <http://surl.li/unxump>

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ЯК ФАКТОР СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Пасічніченко А.В.,

pasichnichenkoan@gmail.com

Ковалевська Н.В.,

natalikovalevska18@gmail.com

Зімакова Л.В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

liliyazimakova1976@gmail.com

Психічне здоров'я є важливим аспектом загального розвитку дитини і його значення не можна недооцінювати. В умовах сучасного світу, що постійно змінюється і стикається з численними соціальними, економічними та екологічними викликами, воно набуває особливої актуальності як основний чинник сталого розвитку. Психічне благополуччя дітей забезпечує не лише їхній успішний індивідуальний розвиток, але й сприяє формуванню здорового суспільства, що є ключовим для досягнення глобальних цілей сталого розвитку.

Мета статі – проаналізувати місце психічного здоров'я дитини в процесі реалізації цілей сталого розвитку.

Зазначимо, що сучасна наука пропонує кілька підходів до аналізу поняття «психічне здоров'я». Часто термін «психічне здоров'я» використовується як синонім терміну «психологічне здоров'я», що відображає їх загальне розуміння без значних відмінностей між ними. Обидва вказують на загальний стан психічного функціонування та благополуччя особи.

Деякі автори розглядають психічне здоров'я як сукупність індивідуально-психологічних властивостей, таких як соціально-психологічна адаптація, самосвідомість і суб'єктивне благополуччя. Цей підхід акцентує увагу на тому, як особа адаптується до соціального середовища та як вона сприймає своє власне психологічне благополуччя.

Інший підхід трактує психічне здоров'я як особистісну зрілість або ідеальний стан досконалості, указуючи на досягнення високого рівня психологічної стабільності, гармонії та ідеальних психологічних характеристик, які вважаються зразковими для психічного здоров'я.

Ми погоджуємося з Титаренко Т., що психологічно здорова людина характеризується цілісністю, самореалізацією та саморегуляцією. Вона має креативність, збалансованість і адаптивність, схильна до пошуку нових сенсів і осмислення досвіду, а також здатна насолоджуватися життям. Крім того, така особа відкрито співпрацює з іншими, проявляє емпатію та відчуває відповідальність перед суспільством [3].

Визначення психічного здоров'я охоплює досить широкий спектр аспектів, що стосуються загального психологічного та емоційного благополуччя, включає здатність адаптуватися до стресових ситуацій, ефективно взаємодіяти з навколишніми і підтримувати внутрішню гармонію. Однак, зазначимо, коли мова йде про психічне здоров'я дітей, ці загальні концепції набирають особливого значення і специфіки. Психічне здоров'я дитини включає не лише загальні принципи, але й унікальні аспекти,